

Вальковець Алла Степанівна

викладач кафедри економіки та управління бізнесом
Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

ДЕРЖАВНІ ГРАНТИ «Є РОБОТА» В УКРАЇНІ: СУТЬ, ПЕРШІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Унаслідок повномасштабної війни, розв'язаної росією, економіка України зазнала значних змін, майже половина підприємств зупинені (18,7%) або майже зупинені (28,1%), загальні прямі втрати малого та середнього бізнесу оцінюються у 83 млрд доларів США, бізнес-активність скорочується, а експортери стикаються з обмеженими можливостями через блокаду портів – поточні логістичні маршрути покривають менше 20% експорту. Понад 10 млн українців (~25% населення) покинули свої домівки, у тому числі 7,5 млн виїхали за кордон. У результаті щонайменше 3 млн українців уже втратили роботу, а 53% населення ризикують її втратити (за даними ООН). Зростання рівня безробіття, за приблизними оцінками, перевищило 30%. Рівень заробітної плати, за експертними оцінками, знизився з 9 до 58% у різних сферах економічної діяльності, а заборгованість із заробітної плати перевищила 3 млрд грн. [1].

Проте, Україна в цей дуже непростий час вдається малими, але помітними кроками підтримувати життєздатність бізнесу та економіки в цілому. За період воєнної агресії багато людей втратили можливість працювати і забезпечувати себе та свою родину, тим самим погіршуючи економічну ситуацію в країні.

Уряд розміщує інформацію про державні і донорські програми, приватні ініціативи підтримки підприємців під час війни, що допомагають зберегти бізнес, робочі місця та підтримати економіку України.

Однією з таких урядових програм з липня 2022 року стала «ЄРобота». Це електронна платформа розміщена на сайті <https://erobota.diiia.gov.ua/>, на якій можна ознайомитися з умовами участі по кожному грантовому конкурсу та подати заявку на отримання гранту від держави. Ці гроші дадуть змогу всім, хто має ідею, план та навички запустити власну справу або розширити власний бізнес. Подача заявок здійснюється через Портал Дія. Основною метою даної програми є створення нових робочих місць.

Отримати грант через «ЄРобота» можна за кількома програмами:

1) «Власна справа» - програма мікрогрантів до 250 тис.грн. Вона розрахована на усіх, хто хоче почати чи розвивати свій малий або мікробізнес. Від підприємств для пошиття одягу, СТО, хімчисток до кав'ярень, пекарень, перукарень тощо. Кошти можна витратити на придбання обладнання, закупівлю сировини, сплату оренди, послуги маркетингу та реклами, комерційної концесії, лізингу. Отримувач гранту зобов'язаний створити щонайменше одне робоче місце.

2) «Свій сад» - програма грантів до 400 тис грн.. за гектар землі. Вона стосується створення або розвитку садівництва, ягідництва та виноградарства для висадки та облаштування нового саду, ягіднику, винограднику площею 1-25 га. Гранти надаються на умовах співфінансування – до 400 тис. грн за гектар, але не більше від 70% вартості проєкту висадження насаджень. Працевлаштування 6-10 постійних та 125-425 сезонних працівників, залежно від культури та площі насаджень.

3) «Своя теплиця» - програма грантів до 7 млн гривень за 2 гектари. Кошти можна витратити на створення тепличного комплексу, закупівлю посівних матеріалів, закупівлю технічного обладнання. Отримувач гранту зобов'язаний створити від 40 робочих місць.

4) «Новий рівень» - програма грантів для переробників підприємств до 8 млн. гривень. Кошти на придбання обладнання для створення або збільшення виробничих потужностей

переробних підприємств, зокрема виробництва меблів, будматеріалів, одягу, фурнітури, ліній металообробки, аграрної переробки тощо. Мета програми - збільшити частку переробної продукції, зокрема в експорті. Отримувач гранту зобов'язаний створити до 25 робочих місць.

Також на рівні розробки знаходяться дві програми грантів «єРобота» для розвитку інформаційних технологій:

1) «ІТ-стартап» - гранти до 3,5 млн.гривень. Грант можна витратити на зарплату працівників, оплату консультаційних послуг, купівлю обладнання, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, маркетинг. Мета програми — створення нових компаній та робочих місць у сфері високих технологій, а також збільшення ІТ-експорту. Отримувач гранту зобов'язаний створити від 3 робочих місць в залежності від етапу життєвого циклу стартапу.

2) «Старт в ІТ» - гранти на навчання у сфері ІТ-технологій. Кошти на навчання в сертифікованих школах зможуть отримати українці, які не здобували формальну освіту та не мають кваліфікації / досвіду в галузі ІТ [2].

Для отримання гранту необхідно виконати 4 нескладні кроки, більшість з яких можна зробити через електронний сервіс:

- ✓ Подати заявку та свій бізнес-план через портал Дія.
- ✓ Пройти онлайн перевірку своєї ділової репутації.
- ✓ Отримати рішення уповноваженого державного органу про надання гранту.
- ✓ І в разі позитивної відповіді необхідно відкрити спеціальний банківський рахунок, куди надійдуть гроші. Для програм спів фінансування на цьому етапі необхідно на нього внести свою частку.

Очікується, що завдяки «єРоботі» буде створено до 300 тис. нових робочих місць. Крім того забезпечується і інший позитивний результат: поява нових бізнесів, зменшення безробіття, отримання податків для державного бюджету, експортний виторг для країни.

Протягом 2022 року гранти на розвиток і створення бізнесу отримали понад 2500 підприємців на понад 1,5 млрд грн. Найбільше отримали компанії (Мал.1), які подавались на «Новий рівень» – фінансування переробних підприємств – 958,66 млн грн (178 отримувачів). Але найпопулярніша програма була «Власна справа», на яку подались 16 000 підприємців (це майже 90% від усіх заявок на всі програми «єРоботи»), але отримав грант лише кожний сьомий претендент, або 2319 підприємців, які отримали 542,7 млн грн. [3].

Мал. 1. Кількість виданих грантів за програмою «єРобота» в 2022 році

У Міністерстві економіки серед причин відмови у наданні грантів називають такі: негативна ділова репутація заявника (сюди відносять негативна кредитна історія (14%),

відкриття виконавчого провадження (9%) та арешт майна (7%); невідповідність документів нормам закону; нереалістичний бізнес-план.

На 2023 рік фінансування з бюджету на програму «єРобота» розширили до 3,2 млрд грн., а також планують залучити ще кошти від міжнародних партнерів. На найпопулярнішу програму мікрогрантів «Власна справа» передбачено в бюджеті у 3,5 раза більше грошей – 1,8 млрд грн. У Міністерстві економіки зазначають, що це дасть змогу видати близько 10 000 мікрогрантів [4].

Отже, програма підтримки «єРобота» пом'якшила шоковий ефекти в економіці, які виникли внаслідок повномасштабної війни, мали позитивний ефект для стабілізації, зниження рівня безробіття та створення нових бізнесів.

Список використаних джерел:

1. Advanter Group - партнер для ринкового прориву [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://advanter.ua/>
2. Електронний сервіс «єРобота» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://erobota.diia.gov.ua/>
3. Ірина Крицька. Для досвідчених і ризикових. Уряд збільшує фінансування підтримки малого бізнесу. Як працює програма «єРобота» та хто отримує держкошти [Електронний ресурс]. / І. Крицька // Інтернет-видання «Forbes». – 2023. – Режим доступу: <https://forbes.ua/money/dlya-dosvidchenikh-ta-rizikovikh-uryad-zbilshue-finansuvannya-pidtrimki-malogo-biznesu-yak-pratsyue-programa-erobota-ta-khto-otrimue-derzhkoshti-14032023-12369>
4. Сергій Наумов. 4 місяці "єРоботи": що відбувається з програмою [Електронний ресурс] / С.Наумов // Інтернет-видання «Економічна правда». – 2023. – Режим доступу: <https://epravda.com.ua/columns/2022/11/15/693823/>